

Wass Albert 1967-es San Francisco-i beszéde

(Hangszalagról, megőrizte Hargitay Lajos)¹

Beszélgetés Hargitai Lajossal az emigrációs háttérrel

– Mit jelentett magyarként magyarnak lenni az emigrációban?

– Nagyon nehéz volt, különösen annak, aki a magyar problémákkal a magyar történelemmel foglalkozott. Ugyanis minket olyan sok sorscsapás ért igazságtalanul hogy ennek következtében fölvetődött bennünk a kérdés, hogy miért is történt ez. Nagyon sok könyvtárat meglátogattam és kerestem kutattam, de sajnos magyar történészekről rólunk magyarokról alig találtam munkát. Ellenben a románok a szerbek azok kevésbé, de a csehek és az osztrákok ontották rólunk a történelmi könyveket.

Elképesztő módon azt állították ezekben a történelmi munkákban, hogy olyan mint magyar nép, nem létezik. Árpáddal csak egy kis csoport jött be, akik rátelepedtek a szláv és a germán lakosságra, és évtizedeken keresztül azon élőködtek. Ez az úgynevezett arisztokrata réteg volt magyar, a nép viszont nem – állítják ők. Ennek következtében ennek a népnek, a magyar népnek nincs létjogosultsága fel kell osztani még a maradék csonka Magyarországot is a környező úgynevezett kis Entente országai között, Budapestet pedig nemzetközi várossá kell nyilvánítani. Ezzel intézték el a mi történelmünket. Ez bennünk óriási megdöbbenést váltott ki és akkor határoztuk el Wass Alberttel – én őt csak Albert bátyámnak neveztem, mert nagyon tiszteltem –, hogy igenis angol nyelven kell kiadnunk igaz, magyar történelmi könyveket, hogy kitudjuk védeni ezt a sok hazugságot. Érdekes módon, a kommunista román kormány együtt dolgozott a román emigrációval, vagonszámra ontották nyugatra az angol, francia, német nyelvű hamis történelmi könyveket, együtt dolgoztak, míg mi magyarok nem tudtunk a magyar kommunista kormánnyal együtt dolgozni, olyannyira nem, hogyha valaki itthon a kommunista időkben elénekelte volna a székely himnuszt, éveket kapott volna érte.

– De mást jelent, ha azt mondjuk, hogy román részről ontották a hamis történelmi könyveket, mert ugye azt tudjuk ma is, hogyha elmegyünk Kolozsvár főterére, akkor ott már Mátyás király szobrát egy óriási lyuk mögött láthatjuk, ami ott tátong már jó ideje – sajnos így van – és ugye ezzel egy időben pedig ott van egy román főtér, aminek híre hamva se volt még akkoriban. – Igen – Tehát mást jelent az, hogy román hamis történelem, illetve hogy magyar történelem.

– Igen. Nékünk könnyű lenne a dolgunk, mert mi csak az igazságot mondanánk nem kellene hazudnunk mint Jorga professzornak és Maszariknak és Veresnek. Sajnos mi ezt a részét a feladatunknak elhanyagoltuk és ennek eredményeként következett be Trianon, ennek következtében ért bennünket az a sok csapás, ami ért és ér a mai napig is. Tehát óriási mulasztást kellene a magyar nemzetnek, a magyar kormánynak pótolni, angol-, francia-, németnyelvű könyveket kiadni, és csak az igaz magyar történelmet írni benne. Ezzel tudnánk győzni a mi sírásóink felett. Mondjuk ezt innen nem is tudhatják azok, akik nem olvasnak idegen nyelven, és mivelitt élünk Magyarországon, nem tudhatjuk, hogy külföldön mi minden jelenik meg rólunk. Most csak nagyon röviden, hiszen most kampánycsend van, holnap lesznek nálunk a választások. Holnap este viszont hét órakor fölfogjuk olvasni azokat a cikkeket, amelyek ma jelennek meg külföldi napilapokban, már előre jelzem, hogy nagyon nagyon érdekes lesz hogy, miket írnak rólunk külföldön ma is.

– Beszéljessünk még egy kicsit erről a körútról.

¹ (Elhangzott: a Pannon rádióban 2002. Április 3-án, és utána még sokszor. Az eredeti hangfelvételt közzétette Hargitai Lajos, aki Wass Alberttel a hatvanas években közösen szerkesztette és adta ki a Danubian press számaint.

– Még annyit szeretnék mondani, hogy amikor megjelent a legdíszebb kötésben, gyönyörű szép munka az egyetemes magyar történelemtől, mi állítottuk össze az anyagot angol nyelven, bevittem a San Francisco-i nagykönyvtárba. Óriási az a könyvtár, sajnos pár évvel ezelőtt a földrengés majdnem, hogy összedöntötte, most építenek egy újat. Leadtam, mert mielőtt bevesznek egy könyvet, átböngészik, átolvassák, beleolvasnak. Telt-múlt az idő, nem jeleztek vissza, hogy beveszik, nem veszik, bementem és a történelmi osztályt vezető hölgy azt mondta, ha mi ezt a könyvet beveszük – én elhiszem magának, hogy ez az igazság – akkor azt a rengeteg könyvet, amit a románok, a csehek és az osztrákok írtak magukról, azt mind le kellene söpörnünk a regálokról, a polcokról... nem tudom bevenni. Ilyen falakba ütköztünk.

– Tehát nem csak az volt a lényeg, hogy megjelentessék. ami eleve már nehézségekbe ütközött, hanem aztán terjeszteni, hogy az ottani nem csak magyarok, hanem amerikaiak is olvashassák.

– Hogy az egyetemisták, akikből diplomaták, államférfiak lesznek.

– Tehát, akik ott születtek kint

– Igen, azoknak is. Hogy ne csak az ellenségeink rólunk írt könyveit olvassák, hanem a mienket is. Nagyon nehéz volt a munkánk .

– És akkor most tényleg térjünk át erre az előadás-sorozatra, hogy ennek mi volt a lényege és merrefelé jártak ott?

– Hát kérem szépen az a helyzet, ahogy már Franka Tibor barátommal is elbeszélgettünk és jeleztem, én véletlen folytán ismerkedtem meg Albert bátyámmal. Nekem járt a Canadai magyarság című újság, és abba Albert bátyám írt cikkeket. Ami csupán a magyar igazságot próbálta ott Amerikában is tudatosítani. Na, így fölvettem Albert bátyámmal a kapcsolatot, mit csináljunk, hogy csináljuk, se pénzünk se időnk, mert Amerikában ideje nagyon kevés van az embereknek, különösen ilyen, nem a család érdekében, hanem a magyar nemzet érdekében történő dolgokra. Elhatároztuk, hogy tudnánk pénzt teremteni, mecénás, aki ilyen nagyobb összeget tudott volna adni, nem jelentkezett. Tehát rendezünk amerikai előadó-körutakat, ahol meggyőzzük az amerikai magyarokat arról, hogy erre nagy szükség van, ne adakozzanak, hanem az Amerikai Magyar Szépműves Cézének legyenek tagjai, az évi tíz dollárjukért magyarnyelvű könyveket kapnak, és a maradék pénzből ki fogjuk adni az angolnyelvű történelmi munkákat. Így indultak be ezek a körutak először a nyugati parton, Kaliforniában, – amely leggazdagabb állama az Egyesült Államoknak, ott élnek a magyarok mondhatom a legnagyobb jólétben – próbáltuk meg megtörni a jeget. Többé-kevésbé ez sikerült is. Elkezdtük San Diegóban és véletlenül nekem eszembe jutott, hogy Albert bátyám San Franciscói beszédjét fel veszem magnóra, és a hánya-vetett életem ellenére valahogy én ezt a szalagot megőriztem, és most mint Albert bátyám üzenetét hoztam haza, és nagyon köszönöm a Pannon rádióknak, hogy egyetértett ebben a témában velem és közölhetjük a magyar népnek, a magyar nemzetnek. Jó lenne, ha ezt a határon túli magyarok is hallhatnák, talán még eljön majd annak is az ideje. Isten úgy segítsen minket!

– Köszönöm szépen, hogy befáradt ide hozzánk, úgy gondoltam, hogy mindenképpen kell beszélnünk egy pár szót, mielőtt ezt a felvételt most lejátszunk, amit nevezhetünk nyugodtan kincsnek, mert ez tényleg egy kincs, tehát 1967-ből őrizte meg Hargitay Lajos a most következő felvételt. Először hallani fognak egy Wass Albert verset és azt követően Wass Albert előadását. Nagyon szépen köszönöm még egyszer hogy befáradt.

(Nagypénteki sirató, elhangzik a vers)

Wass Albert beszéde

Ez a hanganyag a XX. század egyik legnagyobb magyar írójának Wass Albertnek az 1967-es San-Franciscoi beszédét tartalmazza. Rádiófelvételtől saját célra készült, ezért hiányos és amatőr munka. Wass Albert hangja következik:

Szeretett honfitársaim!

Ennyi gyönyörű szép rózsá után, íme itt van a túska. Miután, ahogy a székely mondaná, úgy megnyertük ezt a háborút, hogy lám, egész Amerikát hozzánk csatolták Floridától Kaliforniáig, nagy örömmel használtam föl ezt az alkalmat, hogy eljöhessek és felkereshessem a San Franciscói magyarokat is. Hadd mondjam meg itt most mindjárt a kedves rendezőségnek, hogy ne búsuljanak, ha úgy érzik, hogy kevés ember jött el, én jobban tudom mint ők, több ember jött el, mint gondoltam. Mi ugyanis egy Kossuth-nótás nemzet vagyunk, ahogy mindnyájan nagyon jól tudják nekem személy szerint is a legnagyobb ellenségem a Kossuth nóta. Mit is mond a szöveg? Kossuth Lajos azt üzenté, elfogyott a regimentje. Itt a szabadságról van szó, Kossuth Lajos harcol a magyar szabadságért. Azt üzenté haza, hogy elfogyott a regimentje, tehát mi a magyar felelet a magyar nép részéről? Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni. Sajnos a magyar százalék 500:1-hez, 500 magyarból egy megy el az első üzenetre, a többi vár, ha még egyszer azt üzeni. Sajnos a magyar történelemben Mohács óta „még egyszerek” nem voltak, nem volt több lehetőség üzenetre, a szabadság elveszett újra és újra, a haza elveszett újra és újra, mert vártunk további üzenetekre.

Kedves honfitársaim, nagyon sokan megkérdezték már tőlem, nem csak magyarok, hanem különösképpen amerikai honfitársaim, hogy mi az oka annak, hogy én nem élek úgy, mint a szabad világ többi írója, ahogy a szabad világ többi tanárai. A szabad világ többi írója ugyanis behúzódik egy szép helyre és ír. Nem utazik bolondul össze-vissza. A szabad világ tanárai pedig szépen megkeresik a kenyérüket, és mivel a tanárok szabadsága hosszabb, mint minden más emberé, szép hosszú szabadságokat töltenek Bermudában, Hawaiban és Isten tudja hol és élvezik az életet. Ezzel szemben mihelyt az egyetem kiengedi a diákokat, én nyakamba veszem az országutat és sokkal keményebben dolgozom, mint amikor a kenyéremet keresem. Erre nekem csak egy tréfás és egy komoly feleltem van, a tréfás feleltem az, hogy annak a három amerikai katonának ott a Bajor erdőben úgy látszik tökéletesen igaza volt, egy bolondot találtak ott, a bolond én vagyok.

A komoly feleltem pediglen egészen más, komoly feleltem, kedves honfitársaim, a következő. Huszonöt esztendővel ezelőtt, amikor életemnek azt a néhány esztendejét éltem, amikor otthonomban szabad embernek érezhettem magam. Ne feledjék én Erdélyben nőttem föl, az erdélyi felszabadulás tett engem egyenrangú európai emberré néhány nagyon rövid esztendeig, s abban az időben, pontosan huszonöt esztendővel ezelőtt én lettem a honvéd esküt, felesküdttem erre a zászlóra, felesküdttem, hogy megvédem ezt a zászlót életemmel, és megvédem a magyar nemzetet. S kedves honfitársaim, engem azóta sem mentett fel senki ez alól az eskü alól.

Amikor összeomlott szemem láttára Erdély, sokad magammal, akik erdélyiek voltunk, bevonultam a parancsnokságra, Veres Lajos altábornagy irodájába és tisztelettel kértük, hogy szereljen le minket, hogy mehessünk haza, hogy maradhassunk otthon, bármi is történjék Erdéllyel, mert ott a helyünk, mert az erdélyi nép a mi népünk, a mi vérünk, s mint ahogy azelőtt is, a Román királyság megszállása alatt is, képesek voltunk ahogy lehet élni és ahogy lehet védelmezni a magyar népet, ugyan úgy azt gondoltuk, meg fogjuk tudni tenni ugyanazt a Román köztársaságon belül is. 38-an jelentkeztünk tisztek ezzel a kéréssel. Veres Lajos altábornagy könnyes szemekkel szorított kezét 37 kézzel és haza engedte őket azzal, hogy

éljetez, ahogy tudtok és holtatokban is maradjatok meg jó székelynek. Nekem azonban nem nyújtott kezet, nekem azt monda Veres Lajos akkor a kolozsvári hadtest parancsnokságon, téged pedig nem engedlek el. Reád kötelességet adok, neked ki kell menned a nyugatra, szembe kell fordulnod azzal a viharral, ami bennünket elsodort és meg kell mondd a nyugat népeinek, hogy mi történt velünk. Így kerültem én ki szabad földre, honfitársaim, én nem menekültem semmi elől, én feladattal jöttem, s ahogy a parancsot kaptam szembefordultam a széllal, mint a havasi farkas, magamban, egyedül és azóta is jövök.

Visszajöttem a rontás nyomán Amerikába. Miután rájöttem arra, hogy hiába próbáljuk meg elhíttetni magunkkal azt, hogy a rontás keletről jött, nem igaz. Ha egyedül keletről jött volna a rontás, puskával a kezünkben elbántunk volna vele. A rontás nyugatról jött. És én, mint a komondor kutya visszajöttem a rontás nyomán egészen idáig, szép nagy dicsőséges Amerikába.

Miután mint magyar író hiába álltam volna ki a pódiumra, hiába mondtam volna meg az igazat, mert a kutya sem hallgatott volna reám, elvállaltam a természetemmel ellenkező módon, természetemmel ellenkező állást, utálok tanár lenni, utáltam a tanárokat, amikor gyerek voltam, s azóta sem szeretem őket, magamat beleértve.

Az igazság azonban az, hogy visszajöve a rontásnak a nyomán, a nyom nem csak Washingtonig vezetett, de azon túl az amerikai egyetemre. Beépítettem magamat ennek az országnak az intellektuális kereteibe és megismertem a titkot, a maga meztelen igazságában. Ami pedig annyira hajmeresztően egyszerű, hogy mi el sem tudtuk képzelni. Ennek a nagy gyönyörű gazdag országnak, ennek a nagylelkű, szorgalmas derék népnek a politikusait nem érdekli sem a magyar igazság, sem a román igazság, sem a kongóbeli igazság, sem az ilyen vagy amolyan igazság, egyetlen egy dolog érdekli csak, hogy mához két évre, három évre vagy négy évre hány szavazatot kap. Ami pedig a külpolitikában történt állásfoglalást illeti, azt valóságos amerikai praktikussággal oldják meg. Berendelnek ennyi és ennyi egyetemi tanárt, mint tanácsadót, hogy azok mondják meg, hogy ki és mi a magyar, kié legyen Erdély, kié legyen a Kongó, kié legyen ez vagy az.

Nagyon egyszerű és praktikus megoldásnak látszik. A baj vele csak az, hogy mielőtt a nagy határozásokhoz eljutottak, már voltak náluk sokkal élelmesebb emberek, akik ezt előre kitalálták jó időben és még az I. világháború előtt ellepték az egyetemeket, pontosan 386-an, a vezetőjüknek szobra van itt, San Fransiscóban egy parkban, ma láttam nagy elszörnyülködésemre. Ezek az urak beleírták az amerikai tankönyvekbe, lexikonokba a maguk politikai célkitűzéseit, ezek az urak megírták vagy megíratták Európa, Közép Európa és Kelet Európa történelmét, és mindenki nagyon jól tudja ma már, sőt kacag is rajta, amikor Jorga professzor megírta a maga első román történelmét és a Sorbon francia professzorai azt mondták neki, hogy hiszen ez lehetetlen, ennek semmi alapja nincs, hiszen nincs adat, amire hivatkozik, hiszen ez hazugság. Jorga mosolygott és azt mondta, nem törődöm vele, hogy hazugság vagy nem hazugság, addig amíg hasznos.

Ez sajnos igaz és mindez hozzátartozik ahhoz a nagyon egyszerű és meztelen igazsághoz, hogyha én vitába kezdek amerikai tanárokkal a Trianoni békével kapcsolatban, és Jaltával és Teheránnal kapcsolatban, egyszerűen megvonják a vállukat és azt mondják, hát amíg a csehek és a románok ezt tették itt nálunk, ti mit csináltatok. S erre nem felehetek semmi mást, csak azt, hogy nálunk olyan szép és jó volt az élet, hogy nyakig ültünk benne kényelmesen, mint egy jó karosszékben és nem törődtünk azzal, hogy mi történik a világban.

Kedves honfitársaim, sokszor azzal a félreértéssel fogadnak engem ilyen estéken, hogy én azért járom Amerika országútjait szabadidőmben, hogy elszórakoztassam a szegény honvágtyótól bánkódó magyarokat. Engedjék meg, hogy őszintén megmondjam, én ezért még egy kilométert sem utaznék. A szórakozás és a szórakoztatás ideje letelt. A 24. óra ideje is letelt. Hölgyeim és uraim, emlékeznek-e azokra a filmekre, miket hajdan láttunk fiatal korunkban: rémtörténetek, a hőst megfogják, megkötözik, bedobják valamilyen sziklabörtönbe s a mennyezet lassan jön lefele borzalmas lassúsággal, az ember úgy érzi, hogy oda kellene ugrani, valamivel feltámasztani, egy villanyélel, egy baltanyélel, akármivel. A szabad világban, aki idejében odaérkezik, aki nem csak idejében odaérkezik, de veszi magának a

fáradtságot és kitartó buzgalommal megkeresi a sziklafalba rejtett szerkezetet ami a mennyezetet kormányozza, kitanulja annak titkát és megleli azt a gombot, amit meg kell nyomni ahhoz, hogy a mennyezet megálljon az utolsó pillanatban is, mielőtt halálra morzsolja a rabot, s mely gombnyomástól kinyílik az ajtó s a rab megszabadul.

Kedves honfitársaim, a mi nemzetünk ilyen sziklabörtönben van ma. Nem vádolhatjuk a kommunistákat érte, jó lenne, de nem vádolhatjuk, ők csak közbenső eszközök. Azt a börtönt megépítették már az első világháború előtt, a pokoli szerkezetet becsempészték a világtörténelem kőfalába Maszarikék. S azóta se törődik azzal senki, hogy hol van az a szerkezet, mi a szerkezet titka és hogy lehet megállítani. Ma már ott tartunk hölgyeim és uraim, hogyha semmi nem történik, akkor ki lehet számítani majdnem matematikai pontossággal, hogy mikor érkezik el az az idő, amikor már nem lesz többé magyar föld, amikor a magyar nemzet már nem lesz több, mint egy kis törzs valamilyen rezervációval az alföldön, ahol majd a művelt nyugat népe belépődíjat kér az utazó idegenektől, hogy megmutathassák az utolsó európai indiánokat.

Nos, hölgyeim és uraim, ezért járok. S nem csak magyarokhoz járok, de járom az amerikai egyetemeket is, innen is oda megyek, több egyetemhez is, az amerikai fiatalokhoz beszélek immár tizenegy esztendeje erről. A beszéd azonban nem volt elég, írás is kell, ami marad, írás, aminek az alapján tanítani is lehet valamit. Ebből a célból alapítottam meg az Amerikai Magyar Szépműves Céhet. Először nem azért, hogy magyar könyveket adjunk ki magyar olvasók kezébe, erre vannak apróbb kiadóvállalatok, akik meg tudják csinálni, hanem azért, mert ez volt az egyetlen módja annak, hogy a magyar mondanivalót bevigyük az amerikai közéletbe. Ennek oka pedig az, hogy az elmúlt fél évszázad alatt annyi kútmérgezés történt, olyan szövevényes már a magyarellenos intellektuális építmény az egész szabad világban, hogyha az ember elmegy egy ilyen könyvvel, amely a magyar igazságot mutatja be egy kiadóvállalathoz, az azt mondja, sajnos nem adhatom ki, mert nem egyezik ezekkel és ezekkel a munkákkal, amiket kiadtunk 5 évvel, 10 évvel, 15 évvel, 20 évvel, 30, 40, 50, 60 évvel ezelőtt, s amelyek azóta elismert forrásmunkák az új nemzeti ismereteik számára.

Ez egy olyan kör, amiből kiugrani nem lehet, csak nyers erőszakkal és egyszerű józan fondorlatos ésszel. Ezért alapítottuk meg az Amerikai Magyar Szépműves Céhet, mert úgy éreztük, hogy amit mi magyarok elmulasztottunk az utolsó fél évszázadban, azt saját magunknak kell helyrehozni. Úgy éreztük, hogy nincs jogunk arra kérni sem az angolt, sem az amerikai, sem a franciát, hogy a mi hibáinkat ők javítsák ki, mert én magam személy szerint is úgy érzem, hogy ez valamennyiünk feladata, ez magyar feladat, melyet magyarok kell elvégezzenek. S ha ennek tudományos értékét sokan alábecsülik, hadd mondjam meg a következő esetet. Mikor az egyetemen, ahol dolgozom, bejelentettem, hogy mit csinálunk és bemutattam az első könyveinket a magyar osztály és az európai osztály vezetője örömeiben majdnem a mennyezetig ugrott és azt mondta:

– Végre valaki csinál valamit – így magyarázta el –, mi tudjuk, hogy azok a könyvek, amik a könyvtárainkban vannak, azok a könyvek, amiket mi forrásmunkának használunk, elfogultságon alapultak. Mi tudjuk, hogy a cseh, cseh szempontból, írta a román, román politikai szempontból, a német, német szempontból. De amikor azt mondja, hogy a lengyel ügyet akarjuk megnézni, akkor mi elővesszük azt, amit a lengyelek mondanak magukról, amit a németek mondanak a lengyelekről, amit az orosz mond a lengyelekről, amit a francia mond a lengyelekről, de főképpen arra vagyunk kíváncsiak, hogy mi a lengyel mondanivalója saját magáról. Minden néppel megtehetjük ezt, kivéve a magyarral. Mikor felkértük az Amerikai Magyar Szövetséget 12 évvel ezelőtt, hogy segítsenek nekünk abban, hogy az európai történelem tanításban legyen egy fejezet, amiben erről van szó, egyszerűen idejöttek és kiollózták egy már megjelent történelem könyvből, amit egy angol ember írt forrásmunkák alapján és azt adták át, s mi eldobtuk, mert arra semmi szükségünk nincs, mi nem arra vagyunk kíváncsiak, hogy az angolnak mi a mondanivalója a magyar ügyben, hanem arra vagyunk kíváncsiak, hogy a magyarnak mi a mondanivalója!

Kicsivel indultunk, mert kevesen voltunk, mert szegények vagyunk, de egy rettenetes nagy előnnyel indultunk hölgyeim és uraim. Az igazsággal. Úgy Maszarik, mint szegény drága, néhai Jorgának rettenetes nehezére eshetett, hogy azt a sok ködösített hazugságot valahogy úgy

csempéssze bele, hogy elhithető legyen. Nekünk ilyesmivel nem kell törődnünk, nekünk egyszerűen az igazságot kell megírunk és bizonyítani tudjuk minden egyes betűvel. Az első évben kihoztuk Erdélyről szóló kis füzetünket. Magyar szemmel nézve jelentéktelen kis füzet, levelek százait kaptuk, melyben a magyarok azt panaszolták, hogy ilyen nagy ügyre hogy lehetett egy ilyen kis apró könyvet kiadni, oda egy arany betűkkel írott, bőrkötéses, nagy mű kellene. A baj csak az, hogy ezek a drága honfitársaink, ezek nem ismerik még Amerikát, a szellemi Amerikát. Én magam is egyetemi tanár vagyok és tudom azt, ha valaki itt behoz nekem egy gyönyörű díszkötéses munkát Vietnámról mondjuk, amire ránézek, és ilyen vastag és ilyen nagy, megköszönöm, hálásan felteszem a polcra, de nincs időm, hogy még bele se nézzek. Hanem, ha ő hoz nekem egy kis füzetet, csak ekkora kicsikét, és azt mondja, nézd, ez Vietnámról szól és minden adat bizonyítva van benne. Ránézek és látom hogy húsz perc alatt átfuthatom, akkor elolvasom még akkor is, ha több időbe telik, mint húsz perc, mert ha egyszer belekezek, akkor végig olvasom. Így vannak a szenátorok, így vannak a képviselők, így vannak a tanárok, mindenki az ég világon így van.

Egyetlen szegénységünk ebben az országban az idő. Idő az nincs. Nagyon kevés időt tudunk áldozni olyan dolgokra, amelyekre több kellene. Tehát, ha azt akarjuk, hogy elolvassák azt, amit mondani akarunk, úgy kell oda feltálatni, hogy ne ijedjenek és ne szaladjanak el tőle. Mikor mi Erdély könyvét kihoztuk ilyen formában sokezer példányszámban, az eljutott minden szenátorhoz, minden képviselőhöz, eljutott az egyetemekhez, mindenütt a legnagyobb örömmel és lelkesedéssel fogadták. Mindenütt azt mondták, hogy egy olyan hiányt tölt be, amit végre valaki már pótol. Ez volt az első angol nyelvű könyv, amióta a világ fennáll, ami adatokkal bizonyította Erdély igazságát. Ebből a könyvből nyolcszor idéztek már az amerikai kongresszusban. Ennek a könyvnek köszönhető, hogy az egyik nagy gumikerékgár beszüntette a románokkal való tárgyalásokat két évvel ezelőtt. Ez a könyv elfogyott, most újra kinyomtatjuk. Most újra kinyomtatjuk, de most már nem így nyomtatjuk ki füzet formájában. Most már kiadjuk keménykötéses könyvben, úgy hogy a könyvtárak megtarthassák. Mindazok a könyvtárak, akik eddig megkapták, mindazok, akik már megkapták várják, mert ők csak keménykötésben tehetnek el egy könyvet, és megígértük nekik, megkapják, ugyanígy megkapják Ruténiát is.

Ruténiáról egyébként egy kedves történetet kell elmondanom, hogy egy kicsit felvidítsam önöket. Mikor Ruténia című könyvünk megjelent, kapok egy telefonhívást ugyan arról az egyetemről, ahol én dolgozom, a matematikai osztálynak egy tanárnője hív fel, hogy kaphatna-e ő ilyen könyvet. Hogyne, természetesen küldök egyet, de kíváncsi voltam, egy matematikus mit akar Ruténiáról. Kérdeztem, hogy hát szabadjon megkérdezni: miért? Ő, azt mondja, nagyon egyszerű, kicsit szégyenletes, de bevallom én rutén származású vagyok, de fogalmam sincs, hol van Ruténia. És nem csak, hogy ő nem tudta, de egyetlen egy tanárt nem találtam az egész egyetemen, pedig az egyetemünk nagyon nagy, 19000 diákkal dolgozunk, hogy úgy mondjam, és egyetlen egy tanárt nem találtam, aki tudta volna, egy-egy akadt, aki hallott róla. De az egyik itt képzelte el, a másik ott, de volt olyan is, hogy valahol Nortl-Landban van. Texasra nem gondolt senki.

Nos kedves honfitársaim, így indultunk el. Elérkeztünk a harmadik évünkhöz. Ennél a pontnál úgy éreztük, ideje, hogy újra lépünk egyet, így alakult meg tavaly a Danubian Research Center.² Amelyiket a magyarok közül sokan nem tudnak teljesen megérteni, csupán a székelyek értik meg első hallásra. A magyaroknak többször el kell mondani. Mi azt hirdetjük, hölgyeim és uraim, hogy a Duna-medencében más nemzet nem volt képes országot alkotni. Mi azt hirdetjük hölgyeim és uraim, hogy a magyarság nélkül nincs Duna-medencei egység, mi azt hirdetjük, hogy a Duna-medencében a magyar nemzet az egyetlen szervező erő, nem csak kulcspozíciójánál fogva, de természeténél fogva is, hogy a Duna-medencében addig nem lesz békeség, addig nem lesz jómód, addig nem lesz boldogság és igazság, amíg a magyar újra meg nem tudja szervezni a Duna-medencei egységet úgy, ahogy az volt 1000 éve. Nos, ez azonban nem elég, hogy eldicsekszünk és a szájunkat jártatjuk. Ezt be is kell bizonyítsuk azzal, hogy tenni próbálunk máris a Duna-medencéért. Ez az oka annak, hogy amikor elindítottam a munkát, akkor ez nem csak a magyarokat foglalja magába. Magába foglalja a horvátokat, szlovákokat, a románokat, a bolgárokat, az osztrákokat, a szerbeket és ruténeket. Természetesen csak azokat a szlovákokat, horvátokat, szerbeket, osztrákokat és ruténeket,

² Duna-menti Kutató (és Információs) Központ, a szerk Duna-menti Kutató (és Információs) Központ

akik hajlandók együtt dolgozni velünk, akik hajlandók őszintén és becsületesen elismerni, hogy hiába darabolták fel Magyarországot, az nem okozott senkinek semmi jót, csak ideiglenes előnyhöz juttatott bizonyos politikai csoportokat, de maguknak a Duna-völgyi népeknek a sorsát egyre rosszabbra fordította. Ez a Danubian Research Center alapításának fő pontja, és aki ezzel egyetért, azt mi bevesszük. Jelenleg 74 tagunk van szétszórtan a világ minden részén, a Duna-völgyi nemzetekhez tartozó írók, egyetemi tanárok és művészek, akik hajlandók magukévá tenni a Duna-völgy egységének nem csupán mint földrajzi egységnek, de mint politikai és közgazdasági egységnek a tanát is, és, akik hajlandók megtenni azt a lépést felénk, amit mi is hajlandók vagyunk megtenni feléjük: az emberszeretet, a hagyományos magyar türelmesség, a hagyományos magyar igazságszeretet nevében.

Ez a Danubian Research Center olyan meglepetésekkel szolgál, amelyhez fogható még nem volt. Olyan kéziratok kerültek elő, olyan kinyomtatásra váró könyvek vannak a kezünkben, melyek még nem jelentek meg soha. Csak, hogy egy példát mondjak: itt van egy, az első, igazi román történelem könyv, egy román tanár munkája, ami mondjuk úgy, egy román származású amerikai professzor munkája, mely térképekkel és pontos adatokkal, görög krónikás adatokkal, római adatokkal, vatikáni adatokkal pontosan bemutatja a románok bevándorlását Erdélybe és a Duna-medencébe az Istriai félszigetről. Ismerteti ezen menekülés és vándorlás okait, a dátumait, s mely könyv a Jorga féle elméletet úgy söpri el, mint a tavaszi szél a felhőt, amely könyvnek az adatai pontosan egyeznek a mi adatainkkal, hogy mikor, hol és miért jöttek be a románok Erdélybe. Mikor, hol telepedtek le saját vezetőik, saját nemeseik alatt, hogy milyen autonómiát élveztek a magyar szent korona országában. Mindez együtt van most egy román származású egyetemi tanár írásában, és sok hasonló könyv, amelyhez fogható még nem jelent meg nem csak angol nyelven, de más nyelven sem.

Hogy ezeket oda telessük, ahova kell, minden amerikai könyvtárban és egyetemen és középiskolában, hogy ezt megtelessük, erre elérkezett az idő, hogy megtegyük a harmadik legnagyobb és legfontosabb lépést, mely egyenrangúvá tesz bennünket ebben az országban a lengyelekkel, a csehekkel és a többi nemzetiségekkel, ez pedig egy olyan részvénytársaságnak a megalapítása, egy olyan részvénytársaságon alapuló könyvkiadó vállalat megalapítása, amely tőkeerős legyen, hogy majd fölvehesse a versenyt, s amelynek meg legyen az az előnye, ami a többinek nincs hogy a Danubian Research Center segítségével olyan kéziratokkal rendelkezik, amelyekhez a többiek nem tudnak hozzájutni. Ez lesz ennek a nagy, magyar vállalkozásnak az üzleti alapja, amely vállalkozásnak első kiadványa lesz a Hungarian Package, amely egy öt kötetes sorozat formájában felölel majd mindent, ami a magyarságra vonatkozik, csodálatos adatok jöttek most össze. De legutóbb kaptam egy térképsorozatot 49 térképből Bécsből, amely 49 térkép pontosan bemutatja nem csak Magyarország különböző történelmi pontjait a Honfoglalástól napjainkig, de megmutatja a nemzetiségek letelepedési térképét, bemutatja a nemzetiségi autonómiát, bemutatja a felszámolásuk módját, ami alapján ezek az autonómiák nem magyar rendeletre, hanem egy Habsburg császári rendeletre megszűntek, bebizonyítja, hogy amivel minket vádolnak, azért mi hibásak nem vagyunk, miután ez a Hungarian package első része megjelenik, rögtön utána hozzuk a többit. Először a Duna-medence népeit, azután azokat az ismeretlen népeket, akikről Amerika nem tud. Mi magyarok leszünk a kezdeményezői ennek, mi magyarok tanítjuk meg Amerikát arra, hogy a kis népeknek is ugyanannyi joguk van ahhoz, hogy az igazságuk képviselve legyen minden könyvtárban, mint ahogy joguk van a nagy nemzeteknek.

Természetesen ennek üzleti alapjai is megvannak, hiszen erről már tudnak és minden könyvtár minden egyetem alig várja hogy valamivel hozzájáruljon a mivállalkozásunkhoz. Mind egyetértenek abban, hogy erre nagy szükség van, hogy egy olyan hiányt fogunk evvel pótolni, amely hiánnyal eddig nem törődött senki. Ez tehát azt jelenti, hogy abban a pillanatban, amikor kinyomtatjuk, már 14000 példány el is kelt a könyvtárak számára. Na én ezt nem egészen kimondottan, hogy úgy mondjam, önzetlen ember-szeretetről teszem s mondom el önöknek. Itt megint az erdélyi bújik elő, ami pénzt mi keresünk másokon, azzal a pénzzel majd kiadunk magyar könyveket úgy, ahogy magyar könyveket illik és ki kell adni. Ugyanúgy dolgozunk, mint hajdan a kiadóvállalatoknál, hisz én magam is érintkezésbe voltam velük, hogyne tudnám azt, hogy egy kiadóvállalat kiadhatott odahaza egy verses könyvet, ahhoz előbb egy regénynek ki kellett jönni, amelyik szépen jövedelmez, a jövedelméből aztán

ráfizethettek a versre. Sajnos, itt Amerikában magyar könyvet csak úgy tudunk kiadni, ha más könyvvel megkeressük azt, amit a magyarra ráfizetünk.

Ez nem azt jelenti, hölgyeim és uraim, hogy a magyar közösség nem jó vevője a magyar könyvnek, nem, ez egyszerű adminisztrációs dolog. Mi magyarok úgy szét vagyunk szóródva, hogy ahhoz hogy a könyv elérjen mindenüvé, nem csak egy nagy apparátusra van szükség, de időre. Vagyis, ahelyett, hogy én azt a pénzt megforgatnám egy esztendő alatt angol nyelvű könyvvel, beletelik 5-6 esztendőbe is, amíg azokat a magyar könyveket el tudjuk helyezni. Ez az oka annak, hogy eddig még minden magyar kiadóvállalat megbukott Amerika földjén. Az Amerikai Magyar Szépműves Czéh az első, amelyik nem bukott meg. Ennek az oka pedig nagyon egyszerű. Mi pontosan úgy csináltuk, mint ahogy annak idején az Erdélyi Szépműves Czéhet. Felkértük azokat a magyarokat, akik hajlandók részt venni ebben a munkában, hogy lépjenek be tagnak. Az évi tagdíj 10 dollár volt. Ennek ellenében három könyvet mindenki megkapott. Azokból a könyvekből egy magyar nyelvű csak, ez a csalétek. Ez az a könyv, amivel a csukákat fogja az ember.

Az igazi értelme a vállalkozásnak az angol nyelvű könyv. Olyan regényeket hozunk csak ki, amelyeknek angol fordításaiból az amerikai közönség megismerheti a magyar gondolkodásmódot és a magyar problémákat. Ha önök közül valaki fel akar ide kiabálni, hogy propaganda, kérem, tegye meg, beismerem, propaganda. De hadd mondjak el valami mást is, mióta szégyen propagandát csinálni, mi magyarok mindig szégyenkeztünk, mi bocsánatot kértünk, hogy nekünk is van igazunk, hát engedjék meg, nekem éppen annyi jogom van propagandát csinálni, mint bárki másnak. Amikor egy román tanártársam azt mondta nekem, hogy a Transilvania, Citadel of the West³ nem más egyéb, mint olcsó propaganda, mondom, nekem ne olvassa el, én nem kértem meg, hogy elolvassa, ha nem tetszik, hagyja ott, ne vegye meg, nem erőlteti senki, nincs harag.

Nos, még egy nagy titka volt annak, hogy nekünk sikerült tenni valamit. Ez pedig annak a régi magyar betegségnek a legyőzése, hogy hát először gyűlésezünk, elmondjuk egymásnak mindazt ezerszer, amit mindnyájan nagyon jól tudunk, s mikor már sehova sem érünk vele, akkor kijelölünk egy bizottságot, hogy a bizottság tovább tárgyalja, a bizottság aztán kijelöl albizottságokat és így megy és megy, és a végén mindenki beleun és elmegy. Mikor én elindítottam az Amerikai Magyar Szépműves Céhet. Azzal kezdtem, hogy odamutattam hátra, láttam, hogy van egy asztal, azon az asztalon egy darab papír, mindenki odamegy, írja fel a nevét, tegye le a 10 dollárt. Egyszerű az egész, csak írja le a nevét olvashatóan, a címét olvashatóan, mert nekem arra nincs időm, hogy kiböngésszem mindenkinek a rossz írását. Így indultunk el egyszerűen és most is így megyünk tovább pontosan, mint akkor, ott hátul van egy asztal! Ott meg lehet szerezni a könyveket, ott meg lehet kapni az iratokat, amit kitöltve be lehet lépni a Szépműves Czéhbe mindjárt, nem majd, nem holnap, nem ma, hanem most. Azonban még ennél is több van. Ott még van egy ív, amire felírhatja a nevét az, aki részvényt akar majd vásárolni ebben a részvénytársaságban, amit a nyár folyamán indítunk majd el, hogy tudjuk majd, hogy kiket keressünk fel sorainkkal, akkor amikor a céhet bejegyeztük, a részvénytársaságot és piacra bocsátjuk a részvényeket.

Itt azt akarom még megjegyezni, alapelvünk kezdettől fogva az, hogy adományokat nem fogadunk el. Úgy érezzük, hogy a feladat, amit végzünk, sokkal komolyabb annál, sem hogy alamizsnára lehessen építeni. Hisz mindenért ellenszolgáltatást adunk, vagyis, aki befizet 100 dollárt és azt hiszi, hogy csak 3 könyvet fog hozni a postás, csalódik, mert minden 10 dollárért 3 könyvet fog kapni, az ő gondja lesz, hogy mit csinál a többivel. A részvénytársaságnak pedig egy nagyon fontos pontja lesz, a részvények 100 dollárosak lesznek, részletfizetésre is lehet majd vásárolni, de 20 részvélynél többet senki sem vásárolhat. Ez a védekezés az ellen, hogy a részvénytöbbség valahogy összegyűlhet valakinél, s egy szép napon arra ébredünk fel, hogy más diktálja a saját portánkon, hogy miképpen éljünk.

Mindezt meg lehet tenni ott hátul. Ott ül a feleségem, aki egy szót nem tud magyarul, de azért éppen olyan jó magyar, mint én vagyok. Akit azért fogathatunk el tiszteletbeli díszmagyarnak, mivel ő skót, és mivel az én tétélem szerint, történelmi tantétélem szerint a skótok is

³ Zathuretzky Gyula angol nyelvű könyve, Amerikai Magyar Szépműves Céh kiadása, 1964.

természetesen magyarok, akik annak idején a kalandozáskor eljutottak a Lamanch csatornáig, s aztán átúsztak lovaikkal a nagy vízen, de rájöttek, hogy a víz nagyobb volt, mint gondolták, és már féltek visszaúszni, tehát ott ragadtak.

Ugyancsak ott, az asztalnál meglelik az én Miklós fiamat, aki azért van most velem ezen az úton, mert ő lesz az, aki ennek a részvénytársaságnak az adminisztrációját átveszi, aki fiatalember és business adminisztráció a dolga, és én azzal húztam vissza, mondván a fiúnak, hogy itt nem az a cél, hogy pénzt keressünk, hanem az, hogy megmentünk a nemzetet, s ha én felesküdtem erre a zászlóra, az őt is kötelezi.

Kedves honfitársaim, egyvalami van, amit mi magyarok nagyon szívesen elhagyunk, s az pedig az, hogy mi nem ok és cél nélkül vagyunk itt Amerika földjén. Mert ha ok és cél nélkül lennénk itt, akkor nem lett volna érdemes végigmenni azon, amin végigmentünk, akkor nem lenne érdemes szenvedni a honvágytól, akkor nem lett volna érdemes mindaz, amit a lélekben és szívben szenvedtünk, amikor akár bevallottuk hangosan, akár nem, tudtuk, hogy örökre elszakadunk attól a földtől, amely a miénk volt, amely a hazánk, hol születtünk, s mely nélkül az életet el se tudtuk volna képzelni. Mikor egyszerűbb lett volna puskával a kezünkben meghalni a Kárpátok gerincén, de az, hogy itt vagyunk, én rendületlenül és töretlenül hiszem, hogy ez isteni rendelés. Hogy mi magyarok elmondhatjuk ugyanolyan büszkeséggel, amit hajdanában a zsidók, hogy az Úr választott népe vagyunk. Hogy az Úr elküldött minket ide, erre a földre, hogy nemzetünket szolgálva, nemzetünket itt szolgálva nagygyá és boldoggá tegyük a jövő magyar nemzedéket. Ez a mi feladatunk.

Nem győzöm eléggé hangoztatni honfitársaim, hogy minden magyar, aki idegen földön él, nagyköveti minőségben jár azon a földön. Mert nem csak rajta keresztül ítélik meg az idegenek a magyart, hanem, mert egyedül neki van lehetősége, hogy éljen avval a szabadsággal, amely a magyar népnek nem adatott meg, hogy a magyar népnek a hangszórója legyen, hogy a magyar népnek a vészkiáltása legyen, s a jaj szava, mely fölrázza ezt a világot.

Hölgyeim és uraim, rettenetes, súlyos felelősség terhel minket. S én azért járom az országutakat öregedő fejjel, mert rádöbentem arra, amire önök is rádöbentek már, hogy az idő telik. S napról napra vénülünk, észre se vesszük, s itt lesz az idő, amikor már nem tehetünk semmit, mert késő lesz, s ha mi nem tesszük meg, hölgyeim és uraim, a jövő nemzedéke nem teheti már meg úgy, mint ahogy mi megtehetjük, mert azt az örökséget, ismeretet, tudást, ami bennünk megvan, a magyar igazságot illetően, ha ezt nem adjuk tovább, akkor velünk együtt sírba veszik. Ez az a rettenetes, súlyos felelősség, amely alól kibújni nem lehet. Hiába próbálkozunk kibújni alóla, nem lehet. S én arra kérem önöket hölgyeim és uraim, hogy értsék meg azt, ami én megértettem. Hogy, ha életünknek van még egy célja, az a cél csak az lehet és semmi egyéb, hogy jövődőt biztosítsunk a magyar nemzet számára. Ehhez kérem a segítségüket nem alamizsnaként, nem adományként, még azt is mondhatom, nem csak pénzben, de energiában, gondolatban, erőben, felelősségtudásban és felelősségvállalásban és a magyar kötelesség hűségében viselésében. Köszönöm szépen.